

מהדרין בפיק

עיונים בפרשת השבוע

גלידך תתקב"ח חיי שרה

מאיגרא רמה ל... איגרא רמה יותר. אברהם אבינו חוזר מעקידת יצחק, ניתן רק לשער באיזו שמחה ואילו מדריגות נעלות בעבודת השי"ת הוא השיג. הוא כנראה היגיע בהתלהבות לשתף את שרה אמנו בכל מה שקרה. הוא נכנס לבית ו... שקט. שרה נפטרה לבית עולמה. סיימה את תפקידה בעולם הזה. לפני אברהם אבינו שתי דרכים. להישבר ולהיכנס לדיכאון, או להתרומם. הוא בוחר להתרומם. עובר לקנות את "שערי גן עדן", מערת המכפלה, מיסודות ההקנייה בארץ ישראל. הוא מלמד איך לעשות קניין עם אדם שהוא לא הכי ישר. הוא ממש עושה כל דרך קניין שרק שייך. הז"ל מציינים שמערת המכפלה היא אחת משלושת המקומות שנקנו בכסף מלא בארץ ישראל ולא שייך שמאן דהו יבוא ויערער על זה שהם שייכים לעם ישראל, מערת המכפלה, קבר יוסף שיעקב אבינו קנה בכסף מלא והר הבית שדוד המלך קנה מארוונה היבוסים. מיותר לציין שעד לרגע זה ה"ישמעאלים" מערערים על בעלותינו של השטחים האלו. אברהם אבינו פונה משם לזווג של יצחק, הוא שולח את נאמן ביתו למצוא את הזווג ההגון ליצחק. הוא סומך על אליעזר, לגמרי. הוא אינו חושש שהוא ירמה אותו, כי עבד נאמן הוא. ואכן, אליעזר מבצע את השליחות למהדרין מן המהדרין. נכון, היה ראוי שהוא ישאל את רבקה מאיזה משפחה היא באה לפני שהוא שם את התכשיטים על ידה. גם התפילה שלו יכלה להיות יותר מדוייקת, כמו שהז"ל מציינים שבתפילתו הוא התמקד רק על המידות של הבחורה שהוא מחפש, אך בלי לשים דגש על גופה, שתהיה בלי מום או היסרון. בכל זאת השי"ת ענה לתפילה ויצחק זכה לא רק לאישה בעלת מידות נעלות, בעלת חסד עד כדי מסירות נפש, הוא זכה גם לאישה יפה בלי שום היסרון. לקראת סיום הפרשה, אברהם אבינו מסדר שבני הפילגשים ילכו ולא יהיו בסביבות יצחק בנו כדי לא להפריע להתפתחות של יצירת עם ישראל. ישמעאל לא נשלח. האור החיים הקדוש מצייין "ולישמעאל לא אמר הכתוב שנתן לו מתנות ושלחו, כי לפי מה שכתבנו כי ישמעאל משפט קנייה יש בו ליצחק משולח ועומד הוא, ויש יום לאל איום משפט יעשה ויכיר נקנה לקוניו". האור החיים הקדוש שבעצמו סבל מבני ישמעאל, יודע היטיב עד כמה הם מתכחשים לזה שהם העבדים. לא די הם ממתינים לכל הזדמנות לטבוח בנו. אבל, אנחנו מאמינים בני מאמינים, השי"ת בעל הטורים מבשרינו בסוף הפרשה "על פני כל אחיו נפל, וסמיך ליה ואלה תולדות יצחק, לומר כשיפול ישמעאל באחרית הימים אז יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק". האמת שכיום אין לנו ידיעה ברורה ממש מי הם בני ישמעאל לאחר שסנחריב בלבל את כל אומות העולם. אבל, ממה שנראה לעין וממה שאנחנו יכולים להבין משכל ישר, נראה כמו שאלו הגרים סמוך לגבולות ארץ ישראל, שהם בעצמם טוענים שהם בני ישמעאל, הם אכן בני ישמעאל. אמנם מלך המשיח עוד לא התגלה, אבל אנחנו נמצאים כעת בזמן שאכן, עם ישראל מתחילים להשמיר את בני ישמעאל מצפון

ומדרום. לאחר שנים של עיוות מחשבותי של יהודים שהשילו את יהדותם מעליהם, שהחליטו שהם יעמידו את "הערבי החדש", המלומד המחונך, שיניח את התנהגות פרא אדם. אבל, הקב"ה הכתיב בתורה, הוא יהיה פרא אדם, ומרן החפץ חיים זי"ע כתב שאפשר לנסות לחנך, במהות ישמעאלים פראי אדם. לא ניתן לחנכם. לכן, נמתין ליום שיעלו מושיעים להר ציון לשפוט את הר עשיו, אזי יושמדו גם בני ישמעאל ויכירו שלא גמרו לשמש בעבדים שהיו חייבים, אזי והיתה לה' המלוכה, כי עם ישראל יכירו וידעו שה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו. נתפלל שנזכה לזה במהרה בימינו, אמן ואמן.

ארץ ארבע מאות. ארץ שאינו פוה אלא ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא והי' לך לקחתם ממני זחנס ואת מתך קצור זחנס אם תרצה: וישמע אברהם. די לחכימא זרמיזא. הנה הרשב"ם מפשיט לנו מעשה אבות סימן לבנים. עד כמה יש לחדד את חוש השמיעה וההבנה. להבין מה מסתתר מאחורה הנאמר. וישמע, לעבד את הנתונים ולבצע. עפרון בשום אופן לא דרש כסף, נהפוך הוא. הוא מיעט בערכו של הכסף והחשיב את הרצון לתת מתנה. הוא מבחינה חיצונית רצה לצאת כאביר. כאדם אציל. כמי שנותן ולא כמו מי שמקבל. אבל, מה לעשות שכל פנימיותו הוא מקבל. אוהב כסף. אברהם אבינו, הבין זאת באר היטיב. ברגע שיש הזכרה של סכום, כנראה, אי שם בפנימיותו יש רצון לשמוע על ולראות את המטבעות מצטלצלים. כדי שאכן לא יהיה שום ערעור בעתיד על קנין המערה, האזין אברהם אבינו לחוש הפנימי ושילם טבין ותקילין.

וה' ברך את אברהם בכל. ע"ד הפשט פירושו ככל דבר, כלומר שהיה שלם בכל, זעוקר ונכסים וכבוד ואורך ימים, אין חסר לנפשו מכל אשר יתאוה רק שיראה בניס לבניו, ומפני שהתאוה לזאת השביע את עבדו שילך בסקליחות זה: וע"ד המדרש וה' ברך את אברהם בכל ר' מאיר אומר שלא היתה לו בת, ר' יהודה אומר בת היתה לו, אחרים אומרים בת היתה לו ובכל שמה. כוון ר"מ לומר כי הזכרה היא שלא היתה לו בת מפני שלא היה יכול להשיאה כי אם לבני כנען הזרע המקולל, ואף אם יתחתן עם אנשי ארץ מולדתו גם אם היתה עובדת עבודה זרה בכללם כי האשה זרעות בעלה. וכוון ר' יהודה לומר כי בת היתה לו, ואפילו בת לא חסריה רחמנא, והיא הזכרה בכלל, כי היה לו כל מה שיש בטבע בני אדם להתאוות להם בניס, וזנות. וכוונת אחרים באמרו בת היתה לו ובכל שמה, גלה לנו במאמר זה סוד גדול, ובאר שאין הכוונה בזכרה זאת כמה שהיתה לו בת או לא היתה לו בת, אין הכוונה בזכרה עסקי הגוף כלל כי אם בזכרה בעסקי הנפש: וע"ד הקבלה באור הענין שזכה אברהם ע"ה והשיג המדה ששמה כל, אשר כל המתבדק בה מתבדק בשמים ובארץ. ומזה אמרו אחרים בת היתה לו, כלומר מדה היתה לו, מלשון אלפים בת יכיל, ואמרו ובכל שמה, מפני שהיא בתוך מדת הכל, נאלצת מן המדה ששמה כל, והנאלצת הזאת תקרא בת, והיא בית דינו של הקב"ה, ולכך אמר וה' ברך, ולא אמר ויברך ה'. והבן הכלל הזה כי הענין נסתר. והרמב"ן ז"ל גלהו בפירושו והרחיב בו הבאור יותר מלפי: רבינו בחיי בצירוף דברי הספורנו ז"ל "באר הסבות שהכריחו את אברהם לשלוח את עבדו אל ארץ אחרת בעד אשה לבנו ושהוצרך להשביעו עליו שהרי לסבת הזקנה דאג שימו' ולא יראה בחופת בנו והסכים שלא לאחר עוד ומבלי אין בארצו אשה הגונה לבנו הוצרך לשלוח אל ארץ אחרת, ומפני עשרו דאג שמא איזה אדם בלתי הגון ירבה שוחד לעבדו כדי שיבחר בבתו ולא ישתדל להשיג אשה הגונה לבנו, ולכן הוצרך להשביע את עבדו על כל אלה" נותנים לנו את השלמת התמונה, כדי להמשיך את עבודתו של אברהם וברכתו, צריכים לשוב וללכת למקור שממנו הוא בא. כי מהמקור ניתן לדלות אשה להמשך הברכה. וזאת, אע"פ שאליעזר כבר מחובר לבארו של אברהם, שהרי הוא הוא הדולה ומשקה מבארו של אברהם לאחרים. בכל זאת, מאחר שלא היה דבוק במקור הברכה מראשית הוויתו ומאחר שהוא כבר נכלל בארור, הרי קשר זה לא

יהי'ה של קיימא. ולכן הוא נשלח להוציא יקר מזולל, להמשיך את הברכה כברכת השי"ת. וכשמו, השי"ת הי'ה בעזרו והמציא לו אשה ממקור הברכה.

אותה הכחת, יסרת והוכית אותה מוסר השכל כלופן שתהיה ראויה לענדך ליצחק. הספורנו מדגיש כאן, המילה של הוכחה באה לומר לנו שיש בה מן המוסר, שבמוסר יש תמיד את הייסורים. המתאימה לבית של יצחק, תהי'ה זאת שתדע איך להתנהל בזמני נסיון. בזמנים שלא קל. האם בזמנים כאלו תסגר בתוך עצמה, תחשוב על עצמה תרחם על עצמה. או, שמא כולה מסורה לזולת. זה שאחיה העצל, שולח ילדה קטנה לדלות מים כבר מראה על אופן התנהגותה. ובכל זאת יש לה זמן לחשוב על הזולת. עד כדי כך, שמובא באור החיים הקדוש את אופן השקייתו של אליעזר, שעל פי השערתה, הי'ה במצב של סף עילפון. זה היסוד של הבית היהודי, לשים את עצמך בצד ולהיות כל כולך למען הזולת. גם במחיר של ויתור גדול. אין זה קל בבית של בתואל – לבן, מרכז של תאוות ממון ללא שובע לגדול עם מידת הנדיבות. קל וחומר להיות בנדיבות של גם לגמליך אשקה. ממילא, כאשר ימצא נדיבות כזאת, שזה לא המקום הטבעי, זהו שבירת המידות ותיקון המדות, זאת המשודכת ליצחק אשר אמון על שבירת המידות.

זקן ושבע. שראה כל משאלות לבו ושבע כל טובה, וכן ושבע ימים, ששבעה נפשו בימים, ולא יתאוה שיחדשו בו הימים לבה, וכענין שנאמר בדוד וימת בשיבה טובה שבע ימים ועושר וכבוד. והוא ספור חסדי השם ללדיקים, ומדה טובה בהם שלא יתאוו צמותרות, כענין שנאמר בהם תאות לבו נתת לו, ולא כמו שנאמר בשאר האנשים אוהב כסף לא ישבע כסף, ואמרו בו איז אדם יולא מן העולם וחלי תאוותיו בידו, יש בידו מנה מתאוה מאתים, השיגה ידו למאתים מתאוה לעשות ארבע מאות, שנאמר אוהב כסף לא ישבע כסף: ובצראשית רבה אמרו הקב"ה מראה להם ללדיקים מתן שכר שהוא עתיד ליתן להם לעולם הבא, ונפסם שבעה והם יאנים. נתעוררו החכמים בזה ופירשו הכתוב שאומר "ושבע" במראה הזו. הרמב"ן נותן לנו מושג בשביעה. דרכינו לחשוב ששביעה קשורה לארוחה דשנה. ממש לא. דווקא אז ישנה רעב ותחושת פיספוס. השביעה היא כאשר יודעים שאת המשימה הגדולה של פירסום חסדי שמים, נעשתה כדבעי. ברכת המזון היא להלל ולשבח את השי"ת על כל הטוב שהוא גומל לבריותיו מידי יום ביומו. זאת אומרת, אנחנו מחוייבים לשים את כל מרצינו וחשקינו להיות מפוקסים וממוקדים למטרה נעלה זו, כל אחד בדרכו הוא. כל דרכי הפרסום חייבים לשעבד למשימה זו. מי כמלמד – מורה, מי כעיתונאי ומי כסוחר. מי לא חיווה על בשרו חסדי שמים. כולם. אין מי שאין לו אפשרות להגיע לשובע האמיתי. זהו מה שאנחנו מתפללים שבענו מטובך, לשובע מטוב כדי לברך ולהתברך בקדושה ובטהרה.